

V A L G K A M P

Undervisningsmateriale til Efterskoleforeningens projekt medborgerskab

Af Mattias Andersson og Gorm Hansbøl, Institut for Pædagogisk Filosofi, DPU.

efterskolerne værdier i hverdagen

“Valgkamp”

Undervisningsmateriale til Efterskoleforeningens projekt medborgerskab

Af Mattias Andersson og Gorm Hansbøl, Institut for Pædagogisk Filosofi, DPU.

Følgende er et idémateriale til et ugeprojekt indenfor medborgerskab. Materialet giver rammerne for et projekt, men det er op til den enkelte skole selv at udfylde rammerne, samt at planlægge præcist hvilke kundskaber og færdigheder man ønsker at arbejde med. Der er angivet referencer til undervisningsmateriale, men det er op til lærerne at planlægge undervisningen. Materialet er opdelt således at den første del er en “lærervejledning”, mens anden del er materiale, som kan udleveres til eleverne. ’

Efterskoleforeningen har i 2006 lanceret medborgerskab som et centralt indsatsområde for foreningens pædagogiske enhed. Selvom ordet medborgerskab ikke er et nyt ord i det danske vokabular, så har det levet en hengemt tilværelse de sidste 40-50 år, og for de fleste er ordet derfor ikke umiddelbart velkendt. Det har med andre ord ikke været klart, hvad det overhovedet vil sige at være en medborger.

Første skridt i projektet var derfor at starte en udvikling, som på sigt kan lede til etableringen af et fælles medborgerskabsvokabular. Produktet af denne første bestræbelse var hæftet “Dannelse til demokratisk medborgerskab”, som vi skrev for Efterskoleforeningen i foråret 2006. I hæftet forsøgte vi at formulere rammerne for et medborgerskabsvokabular. Som omdrejningspunkt for dette vokabular valgte vi begrebet *politisk kultur*. Dannelse til demokratisk medborgerskab må handle om at danne eleverne til at kunne begå sig i samfundets politiske kultur - det være sig den offentlige debat eller i de politiske institutioner.

Det har generelt set været vores oplevelse, at efterskolerne har taget godt imod hæftet om dannelse til demokratisk medborgerskab, men det stod samtidig hurtigt klart, at det i sig selv var utilstrækkeligt til at indfri Efterskoleforeningens ønske om at sætte medborgerskab på efterskolernes dagsorden. Det skyldes dels, at ikke alt kan siges i et hæfte af den størrelse, og dels at der med ret og rimelighed kan være uenighed om, hvorvidt vores tilgang nu er den rigtige. Mere væsentligt har det dog vist sig at være, at man i praksis har haft svært ved at omsætte teorien om *dannelse til demokratisk medborgerskab* til en egentlig *medborgerskabsundervisning*.

Med det foreliggende materiale forsøger vi derfor at give vores bud på, hvordan man kommer fra medborgerskabsteori til en medborgerskabsundervisning. Denne overgang fra teori til praksis kan gøres på mange måder alt efter hvilket syn, man har på medborgerskab og hvilke fag man tager udgangspunkt i. Det foreliggende materialet er derfor et *idémateriale*, hvilket indebærer, at det ikke anviser et fikst og færdigt undervisningsforløb. Formålet er at anvise idéer til, hvorledes medborgerskabsundervisning både kan tilbyde et nyt perspektiv og en ny tilgang til skolens virke, og samtidig indgå i samspil med de traditionelle fag og således være en måde at opfylde dele af fagenes slutmål. Vi håber derfor, at I som lærere vil gå på hugst i materialet og bruge mindre eller større dele af det, eller blot bruge det som udgangspunkt for en diskussion om, hvordan medborgerskabsundervisning kan tilrettelægges på jeres skole. Medborgerskab er et fag under tilblivelse, og som undervisere vil jeres praksis derfor være med til at sætte normer og standarder for faget.

God fornøjelse!

Mattias Andersson og
Gorm Hansbøl,
Institut for Pædagogisk Filosofi,
Danmarks Pædagogiske Universitet

Lærernes materiale

1. Konceptet

Materialet er bygget op som et rollespilsprojekt om en valgkamp. Vi har i vores udkast præsenteret det som et ugeprojekt, men det kan også bruges i et undervisningsforløb over flere uger, eller man kan vælge at bruge mindre dele af det til et kort undervisningsforløb.

Der er som udgangspunkt tre "professioner" involveret i valgkampen: 1) politikere, 2) journalister, 3) spindoktorer.

Som temaer for valgkampen har vi foreslået *uddannelsespolitik* og *ligestilling*. Disse temaer er efter vores vurdering tilpas konkrete til, at eleverne kan nå at sætte sig ind i dem i løbet af ugeprojektet. Som udgangspunkt for arbejdet med temaerne har vi indsat et kort materiale fra folketinget.dk. Dette materiale er skrevet på et niveau, så det kan læses af landets "borgere", og vi har derfor vurderet, at det er på et niveau, som eleverne bør kunne læse og forstå.

Vi tager i dette materiale udgangspunkt i fagene dansk og samfundsfag, men alt efter hvilke emner, man vælger for valgkampen, kan der også tilknyttes andre fag. Projektet kunne f.eks. tage udgangspunkt i EU's kemi-direktiv REACH. I så fald ville man kunne inddrage fysik og kemi. Man kan også vælge at tage udgangspunkt i et emne, hvor der skal arbejdes med matematiske problemstillinger eller et emne, hvor viden om forskellige religioner er vigtigt.

Når vi har valgt at tage udgangspunkt i fagene dansk og samfundsfag, beror det på følgende overvejelser:

1) Danskfaget er efter vores mening et centralt fag for enhver form for medborgerskabsundervisning. Tager man udgangspunkt i, at medborgerskabsundervisningen skal opdrage, uddanne og danne eleverne til at forstå og tage del i et samfunds politiske kultur, så indebærer det opøvelsen af en række grundlæggende danskfaglige kompetencer. Det gælder f.eks. følgende kompetencer, som er beskrevet i trinmål for danskfaget efter 9. klassestrin:

- "at skrive refererende, beskrivende, berettende, kommenterende, argumenterende og reflekterende"
- "at indsamle stof og disponere et indhold på en måde, der fremmer hensigten med kommunikationen"
- "at give respons på andres tekster og modtage respons på egne tekster (at få og give kritik)"
- "at gøre rede for sproget som middel til konfliktløsning, overtalelse, underholdning, argumentation, manipulation, formidling af viden"
- "at bruge talesproget forståeligt, klart og varieret i samtale, samarbejde og diskussion"
- "at vælge den mundtlige genre som passer bedst til situationen"
- "at lytte aktivt og forholde sig åbent, analytisk og vurderende til andres mundtlige fremstilling."

2) Samfundsfag er det "naturlige" hjemsted for medborgerskabsundervisningen. Det er her, eleverne får indsigt i og forståelse for samfundets politiske institutioner, befolkningsgrupper, forholdet mellem den enkelte og samfundet, og globaliseringen. Ser man på trinmål for samfundsfag efter 9. klassestrin vil følgende områder kunne dækkes af projektforsløbet om valgkampen:

- eleverne lærer "at give eksempler på interesseorganisationer og græsrodsbevægelser",
- eleverne lærer, "hvordan det enkelte menneske indgår i forskellige grupper og fællesskaber",
- eleverne lærer at "give eksempler på, hvordan gruppetilhørsforhold danner grundlag for det enkelte menneskes normer og værdier",
- eleverne lærer at "beskrive forskellige politiske partiers synspunkter".

Sammenfattende kan de faglige formål med projektet siges at være:

- at eleverne får indsigt i politiske emner
- at eleverne får indsigt i demokratiteorier og politiske ideologier
- at eleverne arbejder med formidling af politiske budskaber, teorier og ideologier

- at eleverne arbejder med journalistiske skriveformer
- at eleverne får indblik i retoriske virkemidler (spin) gennem arbejdet med ethos-patos-logos figuren
- at eleverne træner deres evne til mundtlig formidling, samt evnen til at lytte og gengive mundtligt formidlede holdninger, meninger og idéer
- at eleverne lærer at samarbejde under tidspres.

Disse faglige mål kan man dog vælge at ændre eller vægte anderledes alt efter, hvordan man tilrettelægger forløbet. Det afgørende i vores opbygning af materialet har været at eleverne opøver *danskfaglige færdigheder* samtidig med, at de tilegner sig *samfundsfagsfaglig viden*. Derfor fylder kommunikationsdelen meget i vores forslag til projektet, da det er intentionen, at eleverne tilegner sig samfundsfags viden ved at skulle kommunikere det til andre.

Før og efter projektet

Vælger man at gennemføre undervisningen som et ugeprojekt, er der tale om et projekt, som optager en væsentlig del af den samlede undervisningstid i løbet af et skoleår. På mange skoler fylder pensumkravene til prøvfagene meget, og der vil derfor ikke være tid til et projekt som dette, med mindre man sørger for at inddrage prøverelevant stof. Det vil derfor være en god idé at tænke projektet som del af fagenes årsplanlægning. Man kan således med fordel have begyndt arbejdet med skriftlig og mundtlig formidling inden forløbet, eller man kan vælge at bruge forløbet som afsæt for den videre undervisning.

Nærværende materiale findes på Efterskoleforeningens hjemmeside www.efterskole.dk under indsatsområdet 'medborgerkab', hvor det kan downloades og tilpasses skolens behov.

2. Spilleprofessioner

Eleverne kan i projektet vælge mellem tre professioner. Idéen med de tre professioner er dels at skabe dynamik, dels at eleverne får forskellige professionskvalifikationer og på den måde får forskellige tilgange til det politiske stof. De områder politikerne har som primære områder, vil således være sekundære for journalisten og spindoktoren og visa versa. Samtidig vil de forskellige professionskvalifikationer betyde, at eleverne må læne sig op ad hinandens kvalifikationer og således både tage ansvar og afgive ansvar for forskellige områder.

For at give eleverne de nødvendige professionskvalifikationer, har vi indlagt en række korte undervisningsforløb i løbet af ugen. Der er ikke i materialet her beskrevet, hvorledes undervisningen skal forløbe, men vi har i det følgende markeret de primære arbejdsområder, som de enkelte professioner skal klædes på til at kunne bestride. Desuden findes der en kort liste over inspirationsmateriale nedenfor (se side 12), men ervedover er det op til den enkelte lærer at tilrettelægge undervisningsforløbene. Listen over den viden og de færdigheder, som eleverne skal tilegne sig, er ambitiøst anlagt, med henblik på at man på den enkelte skole kan udvælge de aspekter, man ønsker at arbejde med.

Politikeren

Politikerne inddeles i partier, som skal definere deres profil og indsatsområder. Dette er beskrevet uddybende nedenfor.

Politikeren skal primært arbejde med:

- at sætte sig ind i de politiske emneområder, som er temaer for valgkampen, herunder at forstå forholdet mellem politiske partier, interesseorganisationer og befolkningen
- at formulere en sammenhængende politik indenfor valgkampens temaer
- at give korte, præcise beskrivelser af partiprofil og indsatsområder
- at give skriftlig og mundtlig formidling af politiske argumenter til partimøder, i læserbreve og til valg-møder

Desuden vil eleven igennem arbejdet lære:

- at give og modtage kritik og respons
- at samarbejde og formulere fælles holdninger på trods af uenigheder
- at uddelegere arbejde

Journalisten:

Ligesom politikerne inddeles i partier bliver journalisterne inddelt i mediehuse. I dette materiale tager vi udgangspunkt i at eleverne arbejder med avisformen, men der er i princippet intet til hænder for at man på skolen deler eleverne op i en avisredaktion, en radiostation og en tv-kanal. Blot vil det kræve en mere differentieret "journalistuddannelse".

Journalisterne skal primært arbejde med:

- journalistiske skriveformer, herunder at tage referat, lave interviews og skrive analyser af baggrundsstof
- at arbejde struktureret med informationsøgning
- at undersøge politiske emner kritisk (pege på problemer i partiernes politik)

Desuden vil de igennem arbejdet lære:

- at give og modtage kritik og respons,
- at skrive struktureret på begrænset tid
- at give sine skrivelser fra sig

Spindoktoren

Spindoktoren er den sværeste rolle at spille, og man må derfor overveje, om den kan udfyldes, eller om man vil lade dens funktion ligge hos politikerne selv. Idéen med Spindoktoren er, at der knyttes en spindoktor til hvert parti. Spindoktoren skal med udgangspunkt i nogle tillærte redskaber hjælpe partierne med effektiv kommunikation, analysere andre politikeres taler, partiprogrammer og læserbreve, og vurdere hvilke typer argumentation, de spiller på.

Spindoktoren skal primært arbejde med

- effektiv kommunikation med udgangspunkt i ethos-patos-logos figuren (se elevmaterialet om "Argumentation")
- analysere eget og andre partiers kommunikationsstrategier
- at gennemarbejde tekster med fokus på afsender-modtager forhold

Desuden vil spindoktoren igennem arbejdet lære

- at give kritik og respons af andres tekster
- at forholde sig neutralt til indholdsmæssige spørgsmål for derved bedre at kunne vurdere formidlingsaspektet.

3. Partierne

Antallet af partier afhænger af skolens størrelse. Vi foreslår som udgangspunkt, at der i hvert parti er mellem 6-8 medlemmer. Det giver mulighed for at arbejde med at lede og fordele arbejdet og sætter derfor også større krav til deres samarbejdsevne. I elevmaterialet er det foreslået, at man fordeler posterne som partiformand og ordførere, men det er op til skolens lærere at vurdere, om eleverne kan styre en sådan magtdeling. En af pointerne med denne magtdeling er bl.a., at eleverne skal erfare, at demokratiet ikke nødvendigvis er demokratisk på alle niveauer.

4. Medierne

Ligesom med partierne kan antallet af aviser (eller andre medier) variere. Hvis det er muligt, foreslår vi, at man laver tre aviser, som bygger på hver deres demokratiteori eller hver deres politiske ideologi. Dvs. at aviserne f.eks. enten hedder:

Demokratiteorier

"Den frie presse" (liberalistisk demokratiteori), "Samtalen" (deliberativt demokrati) og "Fællesskabet" (den kommunitaristiske demokratiteori).

Eller

Politiske ideologier

"Socialisten", "Den konservative dagspresse" eller "Liberalisten".

I elevmaterialet har vi givet en kort beskrivelse af de tre demokratiteorier, som også beskrives i inspirationshæftet *Dannelse til demokratisk medborgerskab*. De politiske ideologier er beskrevet i diverse undervisningsmaterialer til samfundsfag og historie.

Idéen med at lade aviserne have forskellige profiler er, at eleverne tvinges til ikke blot at skrive ud fra deres egen holdning, men i stedet må vurdere hvordan f.eks. en liberalistisk avis' artikel om privatisering af uddannelsessystemet vil adskille sig fra en socialistisk avis.

Det vil dog muligvis være for stor en mundfuld for eleverne både at sætte sig ind i projektets tema og samtidig gennemskue, hvordan en socialist og en konservativ vil være uenige inden for det givne tema. Derfor kan man på skolen nøjes med at lave én avis med en større redaktion.

5. Lærernes rolle

Lærerne har primært to funktioner i forløbet. For det første skal de forestå uddannelsen af de enkelte professioner, samt den daglige evaluering af den foregående dag. For det andet skal de sørge for at holde projektet på skinner, hvilket indebærer at sikre, at alle elever er med, og at der arbejdes seriøst og konstruktivt. Med hensyn til at sikre arbejdets seriøsitet vil det være en god idé at give læreren en "time-out" funktion. Hermed mener vi, at man fra projektets start fortæller eleverne, at en af lærernes vigtigste funktion er at kalde til time out, hvis samarbejdet i de forskellige grupper er ved at løbe af sporet. Med time out funktionen kan læreren gå ind og suspendere rollespilsforholdet mellem eleverne, og i stedet bede dem træde et skridt tilbage og se situationen "udefra". Med time out funktionen kan læreren derved skabe korte perioder, hvor eleverne tvinges til at reflektere "pædagogisk" over det, de gør i grupperne, men så snart time out'en er ovre, går de tilbage til rollespilsrelationerne, hvor der ikke skal bedrives pædagogiske metarefleksioner.

6. Ugens forløb

Følgende er vores forslag til afviklingen af projektugen. Det foreslåede ugeforløb er anlagt forholdsvis ambitiøst, og det vil derfor muligvis være nødvendigt at justere de enkelte dele. Under alle omstændigheder er formålet med ugeplanen at give en idé til, hvordan undervisningen skal struktureres. Hvordan man så gør det på den enkelte skoler vil være op til den pågældende skoles lærergruppe. Vores forslag begrænser arbejdsdagen til 8 timer, men det er oplagt, at eleverne om nødvendigt arbejder hele dagen med deres materialer, således at skolen summer af valgkamp fra morgenhår til godnatkram.

Mandag: Introduktions- og uddannelsesdag

<i>Introduktion</i> kl. 8-10	Eleverne samles til morgensamling. Projektets tema og ugeplanen præsenteres af lærerne.
<i>Udannelse</i> kl. 10-12	Eleverne deles op i deres "professionsgrupper". Hvert parti og hver avis får tildelt et "hovedkvarter". Hver gruppe tager en uddannelse til henholdsvis politiker, journalist og spindoktor. Se forslag til uddannelserne under sektion 6. (Selve opdelingen i partier og tilde- ling af hovedkvarter kan eventuelt være sket forud for projektugen).
Frokost	-
<i>Forberedelse</i> kl. 13-15	Hver professionsgruppe arbejder i workshops med at forberede deres første arbejdsopgaver. Politikerne skal i gang med at formulere partiprogram, journalisterne skal forberede den første avis, og spindoktorerne skal forberede præsentationen af deres kommunikationsmodeller.
<i>Produktion</i> kl. 15-16	Så er det tid til at lave det første produkt. Journalisterne skal færdiggøre første avis, spindoktorerne skal færdiggøre første skitse af deres kommunikationsmodeller, og partierne skal færdiggøre første skitse af deres partiprogram.

Tirsdag: Præsentations og samarbejdsdag

<i>Evaluering</i> kl. 8-9	Opdeling i professionsgrupper. Evaluering af gårsdagens arbejde og plan for dagens arbejde.
<i>Undervisning/ produktion</i> kl. 9-12	Alle professioner får et kort foredrag om centrale aspekter af valgkampens temaer Politikere og spindoktorer færdiggør deres arbejde (partiprogram, kommunikationsmodeller). Journalisterne begynder arbejdet med dagens avis, og har desuden et kort undervisningsforløb om journalistisk skriveteknik.
Frokost	-
<i>Markedsplads</i> kl. 13-14	Hver professionsgruppe præsenterer deres materiale i deres hovedkvarter eller samlet for alle. Journalisterne har trykt deres avis (enten omdelt, eller som vægavis). De tre grupper har nu følgende opgaver: Journalisterne skal studere partiernes partiprogrammer og spindoktorernes kommunikationsmodeller. Disse programmer og modeller skal, sammen med journalisternes øvrige artikler, danne grundlag for næste dags avis. Politikerne og spindoktorerne skal studere hinandens programmer og modeller og etablere et samarbejde, således at der knyttes en spindoktor til hvert parti. Samarbejdet etableres på baggrund af aftaler og det fremlagte materiale.
<i>Produktion/ Plan for samarbejde</i>	Journalisterne laver dagens avis. Politikere og spindoktorer påbegynder arbejdet med at lave materiale til partiernes valg-

kl. 14-16	kamp. Spindoktoren leder arbejdet med udgangspunktet i hans eller hendes viden om effektiv kommunikation. Arbejdet kan eventuelt uddelegeres således, at der nedsættes en arbejdsgruppe sammen med spindoktoren, mens andre skaffer yderligere viden om partiets politik eller skriver et indlæg i avisen.
-----------	--

Onsdag: Arbejdsdag

<i>Evaluering</i> kl. 8-9	Evaluering og planlægning.
<i>Produktion/uddannelse</i> kl. 9-12	Politikere og spindoktorer færdiggør deres materialer til valgkampen. Journalisterne begynder arbejdet med dagens avis og har desuden et kort undervisningsforløb om journalistisk skriveteknik.
Frokost	-
<i>Valgmøde</i> kl. 13-14	Partiernes ordførere deltager i en række paneldebatter, styret af journalister fra aviserne. Under valgkampen kan spindoktorerne løbende give de deltagende politikere gode råd via mobiltelefoner (brug headset), sms, små lapper papir eller lignende. Andre journalister laver interviews og undersøger partiprogrammer og valgmateriale med henblik på at lave analyser af det fremlagte.
<i>Produktion/strategi</i> kl. 14-16	Journalisterne færdiggør dagens avis. På baggrund af valgmødet lægger politikere og spindoktorer strategi for, hvorledes de kan markere deres politik i forhold til de andre partier – og hvorledes de kan undergrave de andre partiers mærkesager gennem argumentation og spin.

Torsdag:

<i>Evaluering og planlægning</i> kl. 8-9	Som de foregående dage.
<i>Uddannelse/Produktion</i> kl. 9-12	Politikere og spindoktorer lærer om mundtlig formidling Journalisterne planlægger valgdagens stort anlagte avis.
frokost	-
<i>Strategi/produktion</i> kl. 13-16	Partier og spindoktorer lægger strategi for valgdagen og producerer det nødvendige materiale. På baggrund af deres kursus i mundtlig formidling planlægger de, hvad der skal præsenteres? Hvem skal præsentere hvad? Hvad skal der indhentes mere viden om? Hvad er de andre partiers svage punkter? Skal der laves valgfoldere, plakater? Skal der skrives kronikker eller læserbreve i avisen? Journalister: Uddybende artikler om valgets tema (projektugens tema), interviews med politikere, og vigtigst af alt: Sæt fokus på en eller flere sager så politikerne ikke bare kan køre deres løb. Som journalist handler det om at sætte dagsordenen! En af sagerne må meget gerne holdes hemmelig, så den kommer bag på politikerne under næste dags valgkamp.

Fredag: Valgdag

<i>Valget skydes i gang</i> kl. 8-9	Folketingets formand (forstanderen) sætter valget i gang, gerne med en "højtidelig" tale om valgets betydning etc. etc.
<i>Valgrunde</i> kl. 9-11	Repræsentanter for partierne fremlægger deres politik på vælgermøderne. Fredag er journalisternes arbejde færdig, og de kan derfor koncentrere sig om at følge valgkampen og stille kritiske spørgsmål. Det må forventes, at de gennem deres bag-

	grundsartikler har fået en lidt anden tilgang til emnet end politikerne.
<i>Partiledernes afsluttende debat</i> kl. 11-12	Partiernes ledere mødes til en sidste partilederrunde, som man kender det fra fjernsynet. En journalist står for at styre slagets gang.
Frokost	-
<i>Valg</i> kl. 13-14	Valgkampen er slut, og det er tid til at stemme. Der må ikke stemmes på eget parti.
<i>Hvem har vundet valget?</i> kl. 14-15	Stemmerne tælles op og "sejrsherren" udråbes.
<i>Valgfest med valgflæsk</i> Aften	Det har været en lang og hård uge, så nu er det tid til valgfest med valgflæsk. De politiske stridigheder er lagt til side, og medborgerskabet fejres på bedste vis.

7. Hjælp til ugens forløb

Projektet sætter store krav til elevernes evne til at arbejde struktureret, at samarbejde og ikke mindst at lede og fordele arbejdet imellem sig. I det følgende er der givet en idé til nogle af de elementer lærerne skal være opmærksomme på i struktureringen og afviklingen af projektets to første dage. De efterfølgende dage arbejdes der videre med de ting der er fokuseret på mandag og tirsdag, og derfor har vi ikke lavet særlige råd til onsdag, torsdag og fredag.

Til mandag

Uddannelsesforløbene

Idéen med uddannelsesforløbene er, at hver profession bliver "klædt på" til ugens arbejde. For journalisternes vedkommende har vi foreslået, at der er uddannelser mandag-onsdag. Det skyldes, at de skal arbejde med mange forskellige skrivegenre. Forslagene er dog kun vejledende. Projektbeskrivelsen sætter rammerne for forløbet. Det er således lærernes ansvar at udfylde præcis, hvilke faglige elementer, man vil arbejde med. Vi foreslår, at man tager følgende elementer med i sine overvejelser:

Politikerne:

- *Informationssøgning*: Hvis de elever, der arbejder som politikere, skal kunne præsentere en sammenhængende politik inden for de politiske emner, så er det vigtigt, at de hurtigt kan søge information.
- *Viden*: Alle elever har brug for en grundlæggende viden om de politiske emner. En kort introduktion med henvisning til videre materiale vil være nødvendig.
- *Samarbejde og effektivitet*: Eleverne arbejder under stort tidspres. Derfor skal det ved projektets start tydeliggøres, at det er nødvendigt, at de hurtigt fordeler opgaver og tager ansvaret for de delegerede opgaver på sig – også når det ikke er de opgaver, de helst vil lave.

Husk! Det er spindoktorernes opgave at rette op på kommunikationen. Af hensyn til spindoktorernes mulighed for at være "professionelle" vil det derfor være en god idé ikke at rette eventuelle kommunikationsfejl hos politikerne. På den måde kan spindoktoren lettere udøve sin professionalitet.

Journalisterne:

- *Informationssøgning*: Informationssøgning er sammen med skrivningen avisjournalistens vigtigste færdighed.
- *Journalistisk skriveform*: Den journalistiske skrivestil er alsidig, og eleverne vil næppe kunne beherske mere end nogle få former. Vi foreslår, at man fokuserer på at arbejde med interviewteknik samt præsentation af baggrundsstof. Interviewteknikken er hensigtsmæssig, fordi interviews med politikere vil spille en stor rolle i projektets dynamik. Arbejdet med baggrundsmateriale handler blandt andet om at arbejde med referat, redegørelse, vurdering og analyse. Det vil tillige betyde, at de skal sætte sig godt ind i projektens tema.
- *Samarbejde*: Samarbejdet er ligesom for politikerne afgørende. Her handler det også om at acceptere chefredaktørens rolle, som den der leder og fordeler. På redaktionsmøderne skal eleverne ligeledes arbejde med at give og modtage kritik. Eleverne skal her lære, at man godt kan kritisere en persons arbejde, uden at det er personen, man kritiserer.

Journalisternes profession er meget krævende, og derfor kan man med fordel sprede deres undervisning ud, således at man hele ugen igennem laver nogle kortere undervisningsgange om f.eks. interview, analyse eller reportage. Desuden kan man med fordel lave nogle fast responsgrupper, således at eleverne vænner sig til at diskutere tekstudkast med hinanden.

Spindoktorerne:

Spindoktorerne er, som nævnt, en svær position, da den gode spindoktor både er en dygtig retoriker og kommunikator, men samtidig også skal have en god sans for timing. I projektets spindoktorrolle foreslår vi, at man arbejder med kommunikationsmodellen ethos (moral) – patos (følelser) – logos (fornuft). Modellen, som er beskrevet under "Argumentation" i elevmaterialet, er enkel og effektiv. Derudover kan eleverne arbejde med sproglige styrkemarkører, som de skal bruge i revideringen af partiprogrammet om tirsdagen.

Forberedelse og produktion

Efter at eleverne har fået deres uddannelse skal de i løbet af projektets første dag producere noget. I denne fase er gruppesarbejdet og evnen til at delegerer arbejdet centralt. Det går ikke, at alle journalisterne skriver den samme historie, ligesom politikerne også skal sørge for, at ikke alle i partiet henter informationer fra samme hjemmeside.

Eksempel

Partiet "de liberale", der består af 7 af eleverne, skal søge information om uddannelsespolitik og senere formulere deres politiske standpunkt herom. Alle i gruppen går til hver sin computer og søger på livet løs, men uden fælles koordination. Efter to timer har 4 af eleverne skaffet en masse materiale, mens 3 ikke har fundet så meget. Imidlertid har 3 af de 4 elever brugt de samme hjemmesider, og de er derfor kommet frem til stort set det samme.

Derfor: *Eleverne skal sørge for at søge bredt (nogen søger hos fagforeninger, nogle hos de politiske partier, andre hos NGO'er og andre igen på oplysnings sider, som f.eks. folketinget.dk.) Under søgningen vil det være en idé, at eleverne ikke printer mere materiale, end hvad der er hurtigt overskueligt. Resten tager de enkle noter af. Tilbage til arbejdet med partiprogrammet laver de en kort præsentation af, hvad de har fundet. De kan eventuelt skrive deres informationer ned på små kort, som kan bruges i et mindmap eller en brainstorm. Med udgangspunkt heri finder de frem til de punkter, de vil fokusere på i partiprogrammet. NB! Helt så enkelt er det selvfølgelig ikke, men pointen er, at samarbejdet, uddelegeringen og arbejdet med at sortere i viden er en central del af projektet. For at skabe denne proces vil det formodentlig være nødvendigt med en del lærervejledning, og man kan derfor overveje at lave nogle ark med gode råd til hvert parti.*

Produktionen

Partiprogrammet:

Partiprogrammet skal kort og klart formulere partiets værdigrundlag og dets holdning til projektens tema. Vi forestiller os, at partiprogrammet er på 2-3 A4 sider. Derudover kan partierne så, alt efter flid og evne, skrive arbejds papirer, brochurer eller lave plancher, som uddyber deres holdninger til projektets tema. Det første udkast, som produceres mandag, skal diskuteres og evalueres tirsdag morgen.

Avisen:

Den første avis skal enten indeholde en leder, som beskriver avisens profil (hvis den har en), eller kommentere oprettelsen af de nye partier. Desuden skal den gerne indeholde et par små interviews og nogle artikler med baggrundsmateriale om projektets tema. Derudover kan der være en klumme, et par læserbreve (eventuelt skrevet af skolens lærere i avisens første nummer, hvor de rigtigt brokker sig og mere eller mindre sagligt kommenterer en sag).

Spindoktorernes kommunikationsmodeller:

Spindoktorerne skal hver især lave en planche, som beskriver deres kommunikationsmodel. Planchen skal være flot sat op, let overskuelig og eventuelt give en smagsprøve på den enkelte spindoktors kunnen (det kan f.eks. være et lille eksempel, hvor spindoktoren viser, hvorledes man kan fremhæve eller ændre betydningen af en tekst).

Det første udkast, som produceres mandag, skal diskuteres og evalueres tirsdag morgen.

Til tirsdag

Markedspladsen

Idéen med markedspladsen er at skabe projektets offentlige rum. Når vi kalder det markedspladsen, skyldes det den funktion, den har om tirsdagen. Her skal partierne og spindoktorerne nemlig sætte deres produkter "til salg", så de kan indgå gensidige samarbejdsaftaler. Pointen er, at den, der har lavet det bedste arbejde, som udgangspunkt må forventes at have lettest ved at få en aftale i hus. Dog kan man godt forestille sig, at en spindoktor ser en interessant og udfordrende opgave i at hjælpe et parti på rette spor, hvis det har produceret et dårligt partiprogram. Det er i sidste ende lærernes ansvar at sikre, at markedet ikke løber af sporet, og at alle partier og spindoktorer får nogle at arbejde sammen med.

Workshops

Samarbejdet mellem politikere og spindoktorer:

Efter deres arbejde hver for sig om mandagen skal politikerne og spindoktorerne føres sammen, og spindoktoren skal have mulighed for at hjælpe partiet med partiprogrammet. Det kan være en svær opgave for spindoktoren at opretholde sin professionalitet, da der måske sidder elever blandt politikerne som hurtigt fanger ethos-patos-logos modellen. Her er et par forslag til hvordan det problem kan løses:

- 1) spindoktoren bliver gjort til leder af partiets kommunikationsafdeling. På den måde er det ikke alle partimedlemmerne der deltager i kommunikationsarbejdet, og det vil derfor være lettere for spindoktoren at lede dette arbejde. De elever der ikke deltager i denne aktivitet kan i stedet søge yderligere information, skrive læserbreve til avisen, eller planlægge andre ting.
- 2) spindoktoren gives flere instrumenter end ethos-patos-logos modellen, for på den måde at have flere værktøjer at arbejde med. Det kan fx ske gennem løbende undervisning, således at spindoktoren hver dag får lidt nye tips og idéer, som han eller hun kan tage med tilbage til arbejdet i partiet.

8. Henvisning til undervisningsmaterialer

Følgende kan bruges som inspiration til lærernes planlægning af de tre professioners uddannelser.

Politik

Som udgangspunkt for den samfundsfaglige del foreslår vi undervisningsmaterialet "Projekt Samfundsfag – teori og metode" fra Gyldendal. Materialet har blandt andet den fordel, at det inddrager arbejde med informationsøgning og mundtlig formidling.

Ane Bonnesen m.fl. "Projekt Samfundsfag – teori og metode", Gyldendal Uddannelse 2000

Journalistik

1. Søren Søgaard "Dagdriveren & Detektiven – en bog om journalistik for amatører", Skive 1998
2. Anja Dybris m.fl. "Journalistik i dansk", Systime 2004
3. Rikke Viemose "Skriv en avis", Dan sklærere forening 2004
4. Eva Tverskov "At skrive Journalistik", Dan sklærere forening 1991
5. Hjemmesiden www.aiu.dk (avis i undervisningen) har anvisninger på, hvordan man kan arbejde med avis-journalistik i undervisningen

Retorik og argumentation

1. Henrik Galdberg Jacobsen og Peter Stray Jørgensen "Politikens håndbog i nudansk", Politikens forlag 2001. I denne bog findes bl.a. en god indføring i argumentationsformer

1. Hanne Dittmer og Keld B. Jessen "Retorik – at kommunikere overbevisende", Systime 1998. I denne bog finder man bl.a. beskrivelse af ethos-patos-logos modellen

2. Mads Th. Haugsted "Mund dog?", Alinea 2002

3. Lis Garbers og Sten Høgel "Grib ordet", Gyldendal 1991

4. Helle Hvass "Retorik – at lære mundtlig formidling", Gyldendal 2003

5. Per Helge Sørensen "Spin", Lindhardt og Ringhof 2004

6. På hjemmesiden www.kommunikationsforum.dk findes links til en række artikler og anmeldelser af retorik og spinbøger

7. Desuden kan fx filmen "Kongekabalen", eller DR udsendelserne "Jersild og Spin" fungere som inspirationsmateriale

Elevmateriale

Demokratiteorier

Hvad er demokrati?

Ordet demokrati kommer af det oldgræske ord *demokratia*. Dette ord er sammensat af de to ord *demos*, som betyder "folk", og *kratein* som betyder "styre". Demokrati er altså et "folkestyre". I forestillingen om demokrati er der to elementer. For det første er der en idé om, hvordan et samfund skal styres, nemlig af "folket". For det andet er der en idé om, hvorfor samfundet skal styres af folket. Man kan sige, at det drejer sig om demokratiets formål. Formålet med demokrati er at sikre alle størst mulig frihed og lighed. Man kan sige, at frihed og lighed er demokratiets ideal. I filosofien kalder man også formålet for demokratiets ideologi.

Når man etablerer et demokrati er det derfor ud fra en forestilling om, at alle samfundsmedlemmer får størst mulig frihed og lighed, når alle kan deltage i de politiske beslutninger.

Tre teorier om demokrati

Et demokrati har ikke en fast form i alle lande og til alle tider. Der er nemlig forskel på, hvordan man tolker forholdet mellem ideologiens to elementer, frihed og lighed. Nogle vægter friheden højere end ligheden, mens andre gør det omvendt.

Denne forskel kommer blandt andet til udtryk ved, at man kan vægte betydningen af borgernes deltagelse forskelligt, eller at man vægter deres værdifællesskab forskelligt. For nogle er det meget vigtigt, at borgerne deltager i så mange politiske beslutninger som overhovedet muligt. For andre er det nok, at man stemmer. For nogle er det vigtigt, at man i demokratiet har de samme værdier. For andre er forskellen i værdier netop en af demokratiets fordele.

Her kan du læse om tre forskellige filosofiske teorier om demokrati. De tre teorier adskiller sig netop ved, at de vægter frihed og lighed, deltagelse og værdifællesskab forskelligt.

Liberalisme

Ordet liberalisme kommer af det latinske ord *liber* som betyder "fri". I liberalismen lægger man vægt på, at borgerne har mest mulig frihed. Staten skal derfor lave så få love som muligt og blande sig mindst muligt i borgernes liv. En stat, som bygger på liberalistiske principper, kaldes nogle gange for en "nattevægterstat". I gamle dage var nattevægteren ham der gik rundt og holdt øje med at der var ro og orden i byens gader om natten. Han blandede sig kun, hvis der var problemer, og han blandede sig aldrig i privatlivet. En nattevægterstat er derfor en stat, som blander sig, når det er nødvendigt for at sikre ro og orden, og som ikke blander sig i privatlivet. I den liberalistiske stat blander staten sig ikke i, hvilke værdier borgerne har, eller hvorvidt de stemmer. Så længe de ikke forstyrrer den offentlige ro og orden og overtræder de love, som er lavet for, at samfundet kan fungere, må borgerne gøre, hvad de vil. De nødvendige love kan f.eks. være: Overholdelse af menneskerettighederne, forbud mod tyveri og mord, pligten til at betale skat eller pligten til at være til rådighed for hæren i krigstid.

I liberalismen vægter man derfor friheden over ligheden. "Alle er lige ved at være frie" kunne være liberalismens slogan.

Samtaledemokratiet

Samtaledemokratiet kaldes også for det deliberative demokrati eller for republikanisme. I samtaledemokratiet lægger man meget vægt på, at borgerne deltager i de politiske beslutningsprocesser. Man lægger desuden meget vægt på, at de politiske beslutninger træffes efter grundige samtaler og diskussion, og at de deltagende borgere accepterer det bedre arguments magt.

I samtaledemokratiet lægges der derfor vægt på, at befolkningen er patriotiske over for forfatningen. I samtale demokratiet vægtes både frihed og lighed højt.

Kommunitarisme

Kommunitarisme kommer af det latinske "*communis*", som betyder fælles. I kender det måske fra det engelske ord "*community*", som betyder fællesskab, eller lokalsamfund. Den filosofiske teori om kommunitarismen opstod i 1970'erne, fordi man synes, at folk ikke tillagde samfundet nok betydning. Man var bange for, at opløsningen af værdifællesskabet ville undergrave samfundets sammenhængskraft. I kommunitarismen lægger man meget vægt på, at folk har fælles værdier. Man tror på, at der findes nogle værdier, som er fælles for alle mennesker. Det kan f.eks. være de værdier, som udtrykkes i menneskerettighederne, men ofte er

det også mere kulturelt betingede værdier. I kommunitarismen vægtes ligheden højere end friheden. F.eks. har staten større ret til at bestemme, hvilke værdier der skal undervises efter i skolerne.

Politiker-info.

I har nu grundlagt et politisk parti og står dermed overfor opgaven med at udforme en politik og overbevise vælgerne om den. Som politikere skal I derfor:

- Have styr på jeres mærkesager
- Have styr på hvordan i formidler jeres politiske budskab
- Have afstemt partiets linje internt
- Have valgt partiformand, ordførere og kommunikationsafdeling

Husk!

- *Det kræver styr på sagerne og på partiet at være politiker. Intet er værre for et parti end uoverensstemmelse, og I kan være sikre på, at pressen vil bore i det.*
- *Som politikere skal I ikke blot have en god sag, I skal også forstå at sælge den. Effektiv kommunikation er afgørende!*

De politiske poster

Partiformand

Selv i et demokratisk parti skal der være en, som samler trådene, en som banker i bordet og en, hvis ord tæller mest, når partiets linje bliver uklar udadtil og indadtil. Partiformanden er chefen, men husk, at en god chef ikke nødvendigvis er en hård chef.

Ordfører

Jeres parti skal sætte sig ind i mange sager, og der er ikke tid til, at alle går lige dybt i alt. Derfor skal I vælge en ordfører inden for jeres mærkesager. Ordføreren skal være den, som sætter sig bedst ind i det pågældende område, briefer de andre om partiets politik og fører ordet om denne mærkesag i den offentlige debat.

Kommunikationsafdelingen

Ethvert parti har brug for nogen, som kan det med at kommunikere budskabet ud på den rigtige måde på det rigtige tidspunkt – der er brug for en spindoktor. Partiets kommunikationsafdeling hjælper med at formulere ordførerens politiske indsigt, så det også er forståeligt for almindelige mennesker. Desuden skal kommunikationsafdelingen også analysere andre partiers avisindlæg og partiprogrammer, se på, hvor de bedst kan rammes og hvornår argumentationen bliver usaglig osv.

Politiske mærkesager

Dette er kernen i jeres politiske arbejde. Et parti er ikke noget uden en politik og uden politiske mærkesager. I vil noget med samfundet – både det lokale, det nationale og EU – I synes, der er nogle sager, som er vigtigere end andre. De sager skal I have formuleret og tydeliggjort. Hvad er I enige om i jeres parti? Og husk: I bliver nødt til at være enige om en politik, for ellers vinder i aldrig valget!

Husk!

Der skal være sammenhæng i jeres politik. Går I ind for at privatisere universiteterne, så må I overveje hvad det betyder for ligheden i samfundet. Er I tilhængere af SU, må I vurdere positive og negative elementer

Partiprogram/principprogram

I partiprogrammet skal I nedskrive:

- Jeres værdigrundlag: Går I ind for frie og lige individer, er I til socialisme eller liberalisme, er miljøet vigtigt, er I nationalister eller globalister, er I kristne eller buddister. Værdigrundlaget skal være klart og kort.
- Jeres politiske mærkesager: Hvad er de særlige vigtige områder for jer? Også dette skal være klart og kort, så andre ikke er i tvivl om jeres grundlæggende holdninger.

Spørgsmål:

- 1) *Hvad er jeres holdning til tilskud til efterskolerne?*
- 2) *Hvordan forholder I jer til test i folkeskolen?*
- 3) *Hvad er jeres syn på kulturkanonen?*
- 4) *Hvornår skal børn starte i skolen?*
- 5) *Skal der være mere EU, keramik eller arabisk på skoleskemaet?*
- 6) *Hvordan får vi flere kvindelige erhvervsledere?*
- 7) *Hvad skal der gøres for at skabe lige løn for kvinder og mænd?*

Journalist-info

Avisen

I har etableret en avis og skal nu til at fordele rollerne og arbejde med jeres profil. Som journalister skal i:

- Opsnuse de nyeste og bedste historier
- Sætte sager til debat med polemiske ledere, dybdeborende analyser og saglige baggrundsartikler
- Vinkle historierne så de viser nye sider af gamle sager
- Gå politikerne på klingen i nærgående interviews

Husk!

Det kræver hårdt og grundigt arbejde at finde de gode historier, og tiden er knap, for deadline venter hver aften.

Redaktionen

Redaktionen er avisens hjerte. Det er her, I har hjemme, her morgendagens avis gøres klar og her, det bestemmes, hvilke historier der skal på forsiden, og hvilke der skal droppes. Redaktionen består af:

Chefredaktøren

Chefredaktøren har det overordnede ansvar for avisen. Det er ham eller hende, som fordeler opgaverne og har det sidste ord, når forsidehistorien skal vælges. Chefredaktøren er ikke selv i marken, men er ofte med til at skrive artikler, som sætter avisens profil.

De hårdarbejdende journalister

Journalisten, som vi kender ham jager den seneste historie og sidder ofte ved tasterne til 5 minutter før deadline. Ofte har journalisterne deres særlige områder, som de specialiserer sig i, men det handler i ligeså høj grad om at finde den gode historie, den gode sladder, eller blot give god og saglig information om vigtige samfundsemner.

Husk!

En god journalist kan mere end bare at opsnuse den næste gode historie. Hun behersker også sit sprog og kender forskellen på at referere, analysere, kommentere eller være polemisk.

Avisens profil

En avis er ikke bare en avis. En avis har også en profil og vil ofte placere sig et sted på det politiske spektrum eller markere en religiøs indstilling. Når en avis har en profil, er der en forventning om, at journalisterne skriver artikler, som er i overensstemmelse med avisens profil. En journalist på den socialistiske avis kan derfor godt regne med at få ørerne i maskinen hos chefredaktøren, hvis han pludselig skriver alt for positivt om lave skatteprocenter og de fri markeds kræfter!

Det er derfor en god idé at diskutere artiklernes vinkling på redaktionsmøderne.

Redaktionsmødet

1 eller 2 gange om dagen mødes alle avisens journalister og diskuterer, hvilke historier de vil fokusere på i dag, eller hvordan en given historie kan underbygges bedre. Skal der for eksempel være en eller to journalister på en historie? Var interview'et i gårsdagens avis godt nok, og kom der sager frem, som skal undersøges nærmere? Hvad skal være temaet i dagens leder, hvilke af de indkomne læserbreve skal trykkes?

Husk at tonen kan være hård, når der gives respons og kritik af artiklerne. Det er ok, så længe den er fair!

Spørgsmål:

- 1) *Har I tjekket, om et partis politikere alle er enige om partiets mærkesager?*
- 2) *Har partiet styr på de nyeste data om befolkningstilvæksten i Europa?*
- 3) *Hvad for en type avis er I? Det ny Ekstrabladet, Politiken, Jyllandsposten eller Information?*
- 4) *Hvilke kommunikationskneb bruger politikerne?*

Spindoktor-info.

Politikerne har deres mærkesager og kæpheste, men hvem sørger for, at deres budskab bliver forstået af høj og lav, tyk og tynd? Det gør I – spindoktorerne!

En god spindoktor er én, der forstår at formidle et budskab, så det både taler til folks moral, deres følelser og deres fornuft. Som spindoktorer skal I arbejde med effektiv kommunikation. Derved skal I opøve jeres evner til at

- Have sans for at formidle det væsentlige i et budskab
- Have sans for et arguments styrker og svagheder
- Have sans for hvor og hvornår et budskab skal i medierne

Husk!

En god spindoktor har kommunikationsværktøjet i orden, men i sidste ende handler det om at have sans for folkestemninger, følelser og timing.

Spindoktorens arbejde i de politiske partier

Som spindoktor kommer I til at arbejde i de politiske partiers kommunikationsenhed. Det er herfra, I hjælper til med at støbe de retoriske kugler i kampen om magten. Jeres job består både i at gøre jeres partis kommunikation mest effektiv, og i at finde svagheder ved de andre partiers kommunikation og I at arbejde i baggrunden, hviske politikerne gode råd i ørerne, analysere de andre partiers politiske programmer og finde de svage punkter.

Spindoktorens vigtigste værktøj - logos, patos, ethos

At skrive en overbevisende tekst eller holde en forførende tale er ikke noget, man bare sådan lige gør. Det kræver sans for sprogets virkemidler. I retorikken, som er spindoktorens vigtigste uddannelse, skelner man mellem, om et argument bygger på logos, patos eller ethos.

Du kan læse mere om logos-patos-ethos argumentation på næste side.

Husk!

Det er godt med gode argumenter og orden i sagerne, men hvis din modstander har fat i tilhørernes følelser og deres moralske forargelse, så

kommer du ingen vegne med dine argumenter. Tørre tal er ikke altid bedre end våde øjne!

Spindoktorens kommunikationsmodel

I løbet af projektet skal du lave en præsentationsmodel, som viser netop din profil som retoriker. Her kan du dels give eksempler på, hvordan en tekst kan ændres ved at appellere til logos, patos og ethos. Du kan også vælge, om du f.eks. er en type, som lægger mest vægt på de saglige argumenter (logos), eller om du mere er typen, som vækker tilhørernes eller læsernes glæde, vrede og forargelse.

Din model skal være sat flot op, så den klart og enkelt viderebringer dit budskab. Ingen vil have en spindoktor, som ikke kan sælge sit eget budskab!

Spørgsmål:

- *Hvad er det netop, du kan tilbyde af hjælp til partierne?*
- *Hvordan adskiller du dig fra de andre spindoktorer?*
- *Hvor langt vil du gå, for at dit partis budskab kommer igennem – er løgn og latin en del af gamet?*

En spindoktor er kommunikationsekspert, ikke politiker!

En af de svære balancer som spindoktor er, at du ikke selv skal være politiker. Som spindoktor er din vigtigste opgave at foretage en vurdering af modtager-afsender relationen for et givet politisk argument, ikke selve argumentets indhold. Selvfølgelig kan du have en holdning til partiets politik, men partiet betaler dig for at sælge budskabet - ikke for at lave politik. Derfor er det vigtigt, at du i partiets diskussion om dets politiske linje ikke blander dig for meget.

Til gengæld betyder det ikke, at du ikke skal kende til baggrunden for de politiske mærkesager. Du skal være inde i stoffet, så du ved, hvad de forskellige sider af sagen er. Det er derfor vigtigt, at politikerne briefer dig om igangværende sager og eventuelt sørger for at skrive korte referater af de enkelte sager, så du let og hurtigt kan finde ind til problemets kerne og derudfra lægge en kommunikationsstrategi.

Argumentation

Man argumenterer for at blive troet og for at overbevise andre om, at det man siger, er troværdigt. Derfor er det også vigtigt, at man gør sig klart, hvem modtageren er. Fx er det meget forskelligt, hvordan man argumenterer, når man skal overbevise sin lærer, sine venner eller sine forældre om noget, og hvis man ikke husker det, så sker det ofte, at man ikke får sin vilje.

Man kan påvirke sin modtager på tre forskellige måder:

Logosappel: Logosappel forekommer i debatoplæg, avisledere, historiebøger, indslag i nyhedsudsendelser. I jeres skriftlige opgaver og mundtlige fremlæggelser er der også tale om logosappel, og det er jeres evne til at benytte denne argumentationsform, som I vil blive bedømt på til eksamen.

Som afsender vil man forsøge at påvirke sin modtager ved at appellere til hans/hendes fornuft gennem brugen af saglige og redelige argumenter, dvs. at overbevise censor og lærer om, at ens tolkning er korrekt.

Patosappel: I denne appelform forsøger afsenderen at få sin vilje ved at appellere til modtagerens følelser. Det ses fx i forbindelse med politiske taler, hvor politikeren fx spiller på folks frygt for terrorisme for at få dem til at stemme på ham/hende. I bruger også patosappel, når I fx vil overbevise jeres forældre om, at det er vigtigt, at I kommer på Roskilde Festivalen. I kan fx sige: "Det vil virkelig, virkelig betyde meget for mig, hvis jeg må komme af sted", og at du vil blive frygtelig ked af det, hvis du ikke får lov. På den måde forsøger du at appellere til deres medlidenhed, så de lader sig overtale.

Ethosappel: Her forsøger afsenderen at vinde tilslutning ved at udnytte sin egen eller andres troværdighed for at komme igennem med sit budskab. Ved en ethosappel spiller man på afsenderens image. Det kan fx være i reklamer, hvor man bruger en kendt person til at reklamere for sit produkt.

I USA er det meget udbredt, at partierne bruger kendte personer til at promovere netop deres partis budskab.

Hvilke af følgende tre argumenter skal du fx ikke bruge, hvis du gerne vil overbevise dine forældre om, at du skal med til Roskildefestivalen?

- 1) Det bliver totalt fedt, for min ven Mads har købt en masse hash og øl!
- 2) Det bliver meget interessant, for der er utroligt mange dygtige og inspirerende musikere.
- 3) Jeg vil virkelig, virkelig gerne med, for ellers mobber de andre mig efter sommerferien.

Eksempel på Logos-appel:

Et godt eksempel på en logosappel er det såkaldte autoritetsargument. Her henviser man til en ekspert inden for det område som diskuteres. "Professor Hansen har påvist at....." er et typisk eksempel på logos-appel.

Et andet eksempel på logos-appel er ved at bruge et rent logisk argument. Fx kan man i en debat om velfærdsstaten sige: "Hvis vi sænker skatterne, så kan vi ikke opretholde velfærden". Dette argument har formen "Hvis 'x' så 'y'".

Eksempel på patos-appel:

Et godt eksempel på brugen af patosappel i politik er henvisning til enkeltsager. Her siger man fx: "Jamen det er da for dårligt, at Fru Hansen, som vi lige har set i indslaget, ikke kan komme i bad en gang om ugen!".

Et andet eksempel på patosappel er nødhjælpsorganisationernes brochurer, hvor modtageren opfordres til at støtte indsamlingerne til nødlidende. De kan fx skrive: "Mgala på fire år har ikke fået mad i en uge. Hjælp os med at hjælpe Mgala".

Eksempel på ethos-appel:

Et godt eksempel på ethosappel er brugen af kendte mennesker i reklamer. Da man for nogle år siden skulle stemme om, hvorvidt Danmark skulle gå over til at bruge Euro som møntfod, var der mange indslag eller foldere, hvor kendte forfattere, musikere eller erhvervsfolk fortalte, hvorfor de var for eller imod Euroen.

Kort om uddannelsespolitik (fra folketingets hjemmeside www.pp.ft.dk)

”Uddannelse varer hele livet. Derfor er det hensigtsmæssigt med smidige overgange mellem de forskellige uddannelser og en målrettet vejledning, der hjælper både unge og voksne med at træffe deres valg. Der er politisk bred opbakning til, at så mange som muligt skal sikres en ungdomsuddannelse. Og gerne en videregående uddannelse. Voksne skal også have mulighed for at tage den uddannelse, som de ikke fik, mens de var unge. Eksempler på centrale spørgsmål, når man taler om uddannelsespolitik, er: Hvor stor valgfrihed skal der være for den enkelte? Skal der være brugerbetaling? Tests? Central eller decentral styring?

Ikke kun politikerne på Christiansborg beskæftiger sig med uddannelsespolitik. Der findes en lang række foreninger og interesseorganisationer, som også beskæftiger sig med området, og som udgiver rapporter, høringsvar m.m. LO, DA, DI er eksempler på sådanne interesseorganisationer.

I 2003 blev der indgået forlig om en ny gymnasiereform. Reformen skal styrke den faglige, studieforberevende og den almindennende dimension i de gymnasiale uddannelser. Den trådte i kraft d. 1. august 2005.

Love og bekendtgørelser inden for de enkelte skoleformer og uddannelser kan ses på undervisningsministeriets hjemmeside (www.uvm.dk).

Det er undervisningsministeren, der har uddannelsespolitikken som ansvarsområde. Under Undervisningsministeriet hører en lang række skoler, institutioner, styrelser m.fl. Blandt de største kan nævnes Center for Videregående Uddannelse, universiteterne, gymnasierne, erhvervs- og folkeskolerne.

Uddannelsespolitik drøftes også i internationale organisationer og forsamlings, hvor Danmark deltager. I EU foregår det i Rådet for uddannelse, ungdom og kultur, og uddannelsespolitik er desuden tit på dagsordenen i FN og OECD.

Lovforslag, der handler om uddannelse, skal til behandling i Uddannelsesudvalget, når de handler om:

- Folkeskolen
- Gymnasiale uddannelser
- Mellemlange videregående uddannelser
- Erhvervsuddannelser
- Studiestøtte”

(denne tekst er skrevet af folketingets administration)

Kort om ligestillingspolitik (fra folketingets hjemmeside www.pp.ft.dk)

"Ligestillingslovens formål er at fremme ligestilling af kvinder og mænd. Det betyder kort fortalt, at kvinder og mænd skal have lige muligheder og lige indflydelse i alle dele af samfundet. Udgangspunktet for loven er kvinders og mænds lige værd. Lovens formål er desuden at bekæmpe kønsdiskrimination, både når den er direkte og indirekte.

Eksempler på love inden for ligestillingspolitik er loven om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse og barselsorlov m.v. og loven om lige løn til mænd og kvinder.

Den første minister for ligestilling blev udnævnt af statsministeren den 1. juli 1999. Siden da er der iværksat en række politiske indsatsområder. Det drejer sig især om bekæmpelse af vold mod kvinder og handel med mennesker, om at indarbejde ligestilling i den offentlige sektors kerneydelser og at arbejde for ligeløn og et sammenhængende familieliv og arbejdsliv.

Det er ligestillingsministeren, som har ansvaret for ligestillingspolitikken, således at ministeren er overordnet ansvarlig for ligestillingsloven og ligestillingsarbejdet. Da ligestilling imidlertid er tværgående og skal integreres i alle andre politikker og aktiviteter, er alle ministre i regeringen ansvarlige for ligestilling på deres eget område. Det betyder også, at lovgivning om ligestilling på forskellige områder hører under de enkelte ministre. For eksempel er det beskæftigelsesministeren, der er ansvarlig for regulering af ligestilling på arbejdsmarkedet, undervisningsministeren skal sikre ligestilling i forhold til lovgivning om uddannelser osv. Der er på den måde regler om ligestilling indarbejdet i en lang række love.

Ikke kun politikerne på Christiansborg beskæftiger sig med ligestillingspolitik. Der findes en lang række foreninger og interesseorganisationer, som også beskæftiger sig med området, og som udgiver rapporter, høringsvar mv. Ligestillingsnævnet, Center for Ligestillingsforskning, Forum for køn og kultur, Dansk kvindesamfund, Kvinderådet, Netværk for etnisk ligestilling, og POEM - Paraplyorganisationen for de Etniske Mindretal er eksempler på sådanne organisationer.

Ligestillingspolitik drøftes også internationalt. Danmark er repræsenteret i en række internationale fora, hvor ligestilling mellem kvinder og mænd er på dagsordenen. Det drejer sig især om ligestillingsarbejdet i Nordisk Ministerråd, EU, Europarådet og i FN.

I Folketinget er det Det Politisk-Økonomiske Udvalg, der har ligestillingspolitikken som arbejdsområde."

(Denne tekst er skrevet af Folketingets administration.)